

ANALIZA USPOSABLJANJA POVELJNIKOV IN ČLANOV ŠTABOV CIVILNE ZAŠČITE

Vida Juratovec*

UDK 351.86:355.58(497.4)

V Izobraževalnem centru za zaščito in reševanje Republike Slovenije poteka usposabljanje regijskih in občinskih štabov Civilne zaščite. To so petdnevna uvajalna in temeljna usposabljanja poveljnikov in članov štabov CZ, na katerih jih seznanimo z vsem, kar morajo vedeti za uspešno strokovno operativno vodenje sil za zaščito, reševanje in pomoč ob naravnih in drugih civilizacijskih nesrečah.

Ciljna skupina je 160 štabov CZ (13 regijskih in 147 občinskih). Usposabljanje vseh štabov CZ bo trajalo predvidoma dve leti in pol. Letos ga je končalo dvajset štabov CZ.

Uspeh usposabljanja ocenjujemo na zaključni analizi in ugotavljamo z anketiranjem vseh udeležencev. Ti so usposabljanja dobro sprejeli in menili, da so kakovostna.

Štabe CZ smo začeli usposabljati junija 1995. To so petdnevna uvajalna in temeljna usposabljanja poveljnikov in članov štabov CZ, v katerih sodeluje 25 predavateljev. Polovica je priznanih strokovnjakov iz zunanjih ustanov, druga polovica pa so delavci Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje Ministrstva za obrambo.

V centru usposabljamo regijske in občinske štabe CZ. Naša ciljna skupina je 160 štabov (13 regijskih in 147 občinskih), zato je izobraževalni cikel, v katerem bodo vsi štabi usposobljeni, zelo dolg. Traja dve leti in pol, kljub prizadevanjem, da bi ga skrajšali.

Kvalitetno usposabljanje lahko namreč zagotovimo za največ štiri štabe naenkrat.

Poleg tega je program sorazmerno dolg, saj traja cel teden. Pogostejše, nepretrgano usposabljanje brez vmesnih tedenskih premorov, kot je bila dosedanja praksa, zaradi zasedenosti predavateljev ni možno.

Leta 1995 je bil program izveden šestkrat, zaključilo ga je 20 štabov oziroma 126 slušateljev. Leta 1996 je bilo do junija na usposabljanju še deset skupin s 532 udeleženci oziroma 38 štabi. Vsi regijski štabi so program že opravili, do konca leta 1997 prideta na usposabljanje še preostala 102 občinska štaba.

Na usposabljanju se poveljniki, njihovi namestniki in člani štabov seznanijo z znanjem, ki ga potrebujejo za uspešno strokovno operativno vodenje sil za za-

ščito, reševanje in pomoč ob naravnih in drugih civilizacijskih nesrečah. Glavni cilji usposabljanja so seznaniti udeležence z ogroženostjo države zaradi naravnih in drugih nesreč, načrtovanimi preventivnimi in drugimi ukrepi za zaščito in reševanje, sistemom varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in njegovo normativno ureditvijo, informacijskim sistemom ob naravnih in drugih nesrečah, zaščitnimi ukrepi ter osebno in vzajemno zaščito, s silami za zaščito, reševanje in pomoč, oceno ogroženosti in z načrti zaščite in reševanja. Poleg tega usposabljamo udeležence za izdelavo načrtov zaščite in reševanja, za spremljanje in obveščanje o grozeči nevarnosti ter za organiziranje, vodenje, usmerjanje in izvajanje ukrepov za zaščito, reševanje in pomoč v skladu z njihovo pristojnostjo.

Predavanja niso zgolj posredovanje učnih vsebin, temveč so zastavljena problemsko, tako da vzpodbujajo slušatelje k razmišljanju in aktivnosti. Pri temah, kjer je to možno, so vključene tudi vaje – udeleženci rišejo na primer načrte, pripravijo izjavo za javnost idr. Na koncu usposabljanja je praktična vaja, v kateri štabi "preigravajo" nesrečo in izvajajo ukrepe v skladu s svojimi pristojnostmi. Vajo vodi skupina izkušenih strokovnih delavcev s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki se prilagaja vsakemu štabu posebej. Odvisno od izkušenj, znanja in sposobnosti članov štaba svetujejo in prilagajajo zahtevnost vaje z dodatnimi predpostavkami.

Uspeh usposabljanja ocenjujemo na zaključni analizi in ugotavljamo z anketiranjem vseh udeležencev. Na analizi ocenijo štabi oziroma njihovi poveljniki program, predavatelje, organizacijo in bivanje v centru. Za natančnejšo analizo pa so nepogrešljivi anonimni anketni vprašalniki. Po analizi pripomb in predlogov jih glede na njihovo tehtnost in objektivne možnosti bolj ali manj upoštevamo. Tako smo na primer programu dodali študijo primera nesreče, saj so bile najpogostejše pripombe k preveč teoretični vsebini in pomanjkanju konkretnih navodil za delo štabov. Čeprav obseg teoretičnih tem utemeljujemo z zasnovo nadgradnje programov od uvajalnih in temeljnih do dopolnilnih, ki so konkretnješi, smo kritiko delno upoštevali. Tako z izbiro teme kot predavatelja smo dosegli izreden učinek, kar so potrdile vse skupine, ki so temo že imele v svojem programu.

V nadaljevanju je predstavljena analiza anketnih vprašalnikov (slika 1) na vzorcu 98 udeležencev iz prvih petih skupin od junija do novembra 1995. Vprašalnik so dobili in izpolnili vsi udeleženci, niso pa vsi odgovorili na vsa vprašanja. Oceniti so morali različne dejavnike izobraževanja z ocenami od ena do pet, pri čemer je bila ena najnižja in pet najvišja ocena. Reprezentativnost vzorca in veljavnost rezultatov tudi za druge skupine dokazuje vzorec iz leta 1996, saj so rezultati praktično enaki.

Zahtevnost vsebin ocenjuje skoraj polovica anketiranih kot primerno (slika 2). Razmerje se ujema z njihovo izobrazbeno

* Izobraževalni center za zaščito in reševanje Republike Slovenije, lg 225, 1292 lg

ANKETA **za udeležence usposabljanja**

Prosimo vas, da nam zaupate, kako ste bili zadovoljni z usposabljanjem, ki ste se ga udeležili. Veseli bomo vseh predlogov in pripomb, ki nam bodo dragoceno vodilo pri nadaljnjem delu.

Za sodelovanje se vam prijazno zahvaljujemo!

1. Z ocenami od 1 do 5 ocenite različne dejavnike, ki vplivajo na kakovost izobraževalnega procesa. To storite tako, da obkrožite številko na lestvici, ki se vam zdi najbolj primerna. Najnižja oz. najslabša vrednost je 1, najvišja oz. najboljša pa 5.

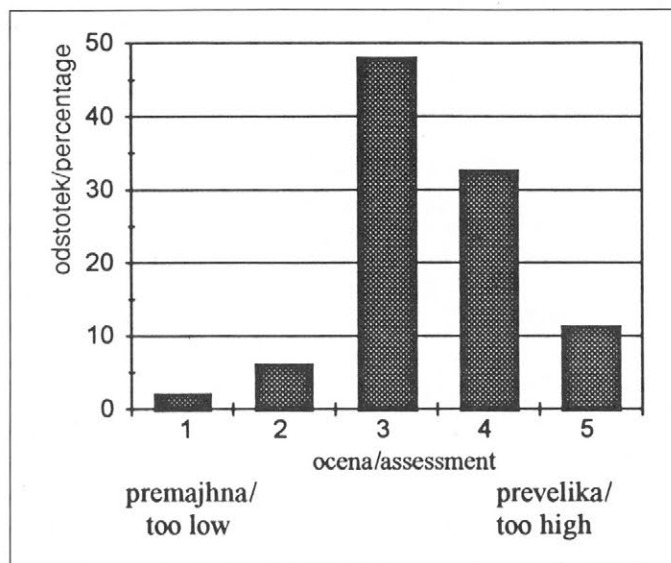
a) <u>zahtevnost vsebin</u>	premajhna	1	2	3	4	5	prevelika
b) <u>dnevna obremenitev z vsebinami</u>	premajhna	1	2	3	4	5	prevelika
c) <u>trajanje usposabljanja v celoti</u>	prekratko	1	2	3	4	5	predolgo
d) <u>izvedba predavanj</u>	nekakovostna	1	2	3	4	5	zelo kakovostna
e) <u>obseg praktičnega usposabljanja</u>	premajhen	1	2	3	4	5	prevelik
f) <u>izvedba praktičnega usposabljanja</u>	nekakovostna	1	2	3	4	5	zelo kakovostna
g) <u>učna gradiva</u>	nekakovostna	1	2	3	4	5	zelo kakovostna
h) <u>primernost predavalnice</u>	neprimerna	1	2	3	4	5	zelo primerna
i) <u>uporaba učnih sredstev (grafoskop,</u> <u>video, tehnična sredstva)</u>	premalo pogosta	1	2	3	4	5	dovolj pogosta
j) <u>organizacija usposabljanja</u>	nezadovoljiva	1	2	3	4	5	zelo zadovoljiva
k) <u>uporabnost pridobljenega znanja</u>	majhna	1	2	3	4	5	velika
l) <u>ocena pridobljenega znanja</u>	nezadovoljiva	1	2	3	4	5	zelo zadovoljiva
m) <u>skupna ocena usposabljanja</u>	nekakovostna	1	2	3	4	5	zelo kakovostna
n) <u>nastanitev (v primeru bivanja v centru)</u>	neprimerna	1	2	3	4	5	zelo primerna
o) <u>hišni red</u>	neprimeren	1	2	3	4	5	zelo primeren
p) <u>prehrana</u>	slaba	1	2	3	4	5	odlična
r) <u>tehnično osebje</u>	neprijazno	1	2	3	4	5	zelo prijazno
s) <u>celostni vtis centra</u>	slab	1	2	3	4	5	odličen

2. S katerimi predavatelji ste bili najbolj zadovoljni:

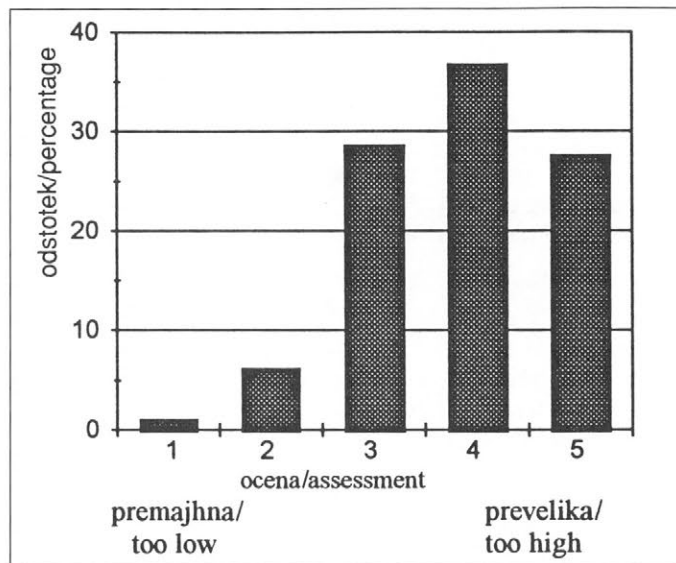
3. Vaši predlogi in pripombe:

Datum:

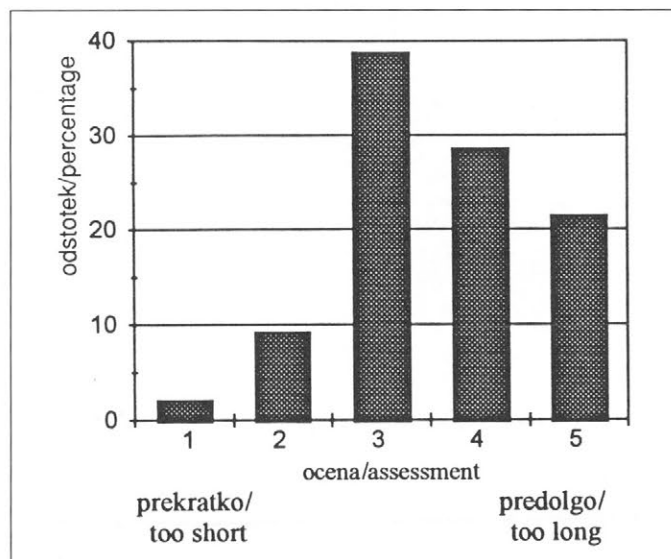
Slika 1. Anketni vprašalnik
Figure 1. Questionnaire

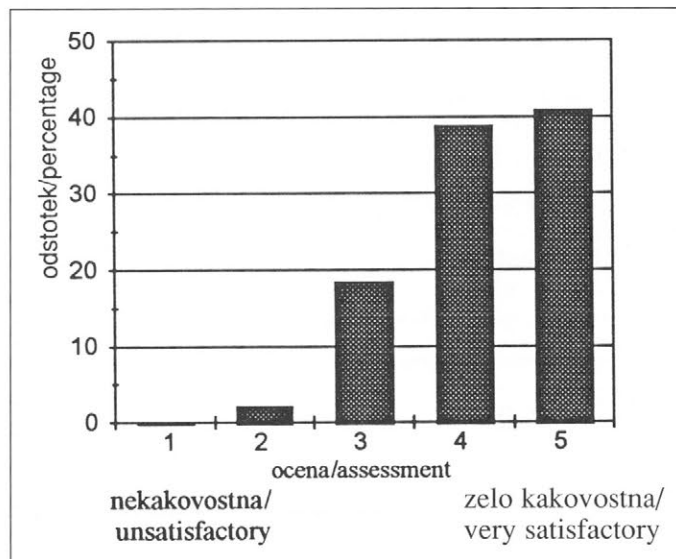
Slika 2. Zahtevnost vsebin
Figure 2. Difficulty grade of contents

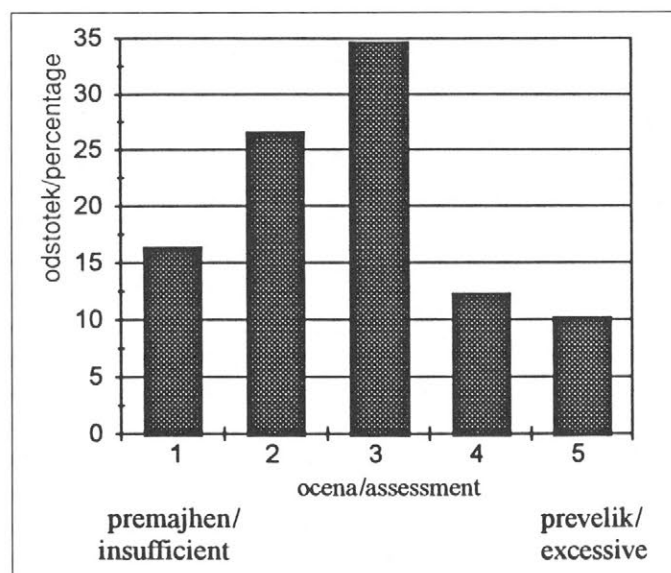
Slika 3. Dnevna obremenitev z vsebinami
Figure 3. Daily load

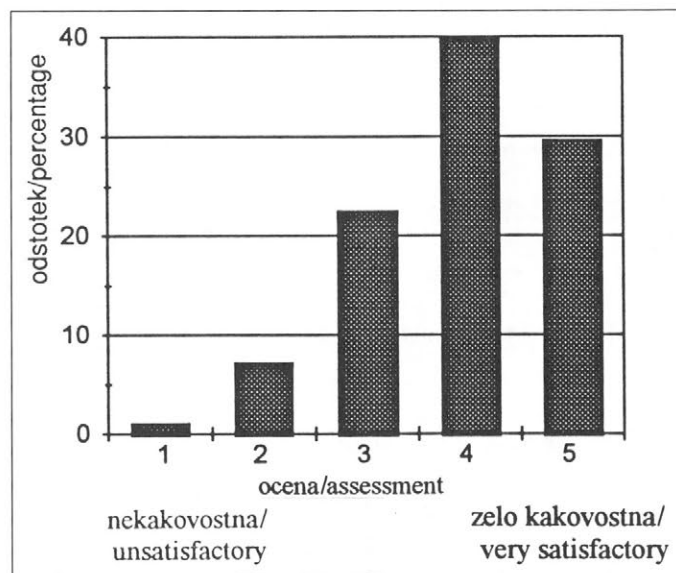
Slika 4. Trajanje usposabljanja v celoti
Figure 4. Total duration of training

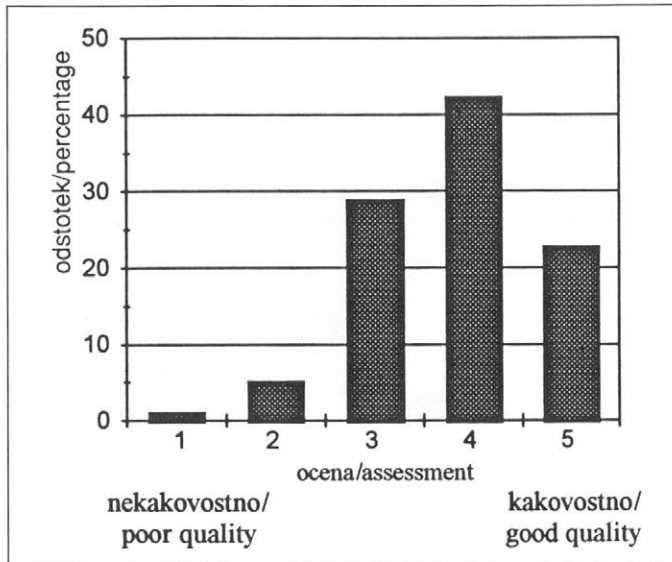
Slika 5. Izvedba predavanj
Figure 5. Presentations of lectures

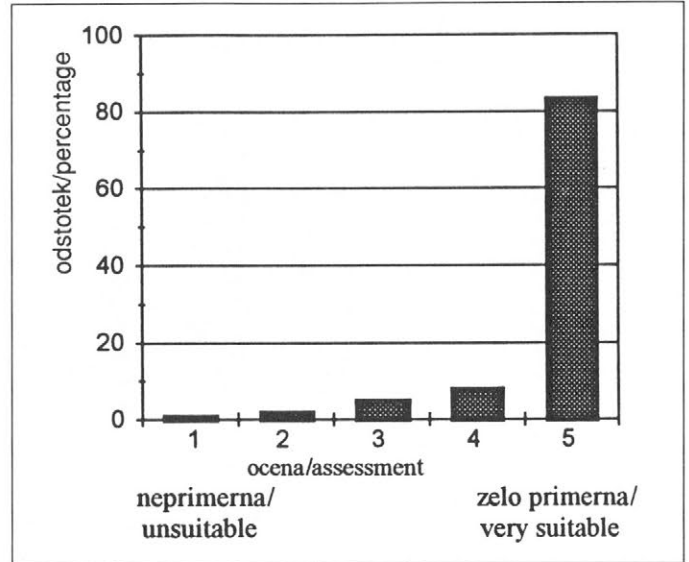
Slika 6. Obseg praktičnega usposabljanja
Figure 6. Scope of practical training

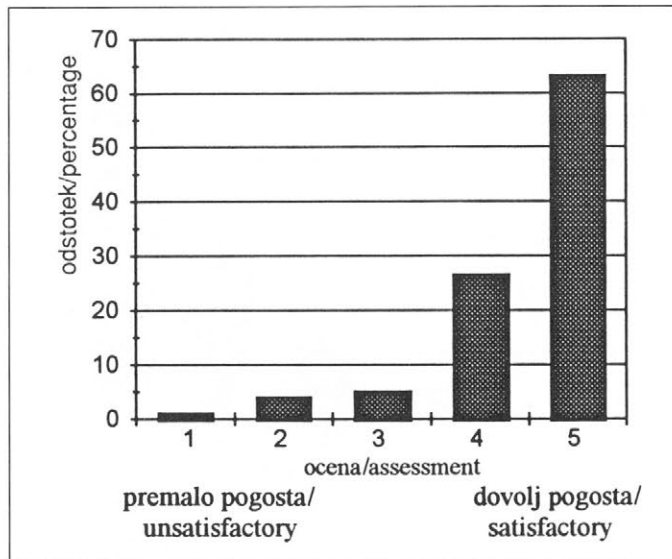
Slika 7. Izvedba praktičnega usposabljanja
Figure 7. Conduction of practical training

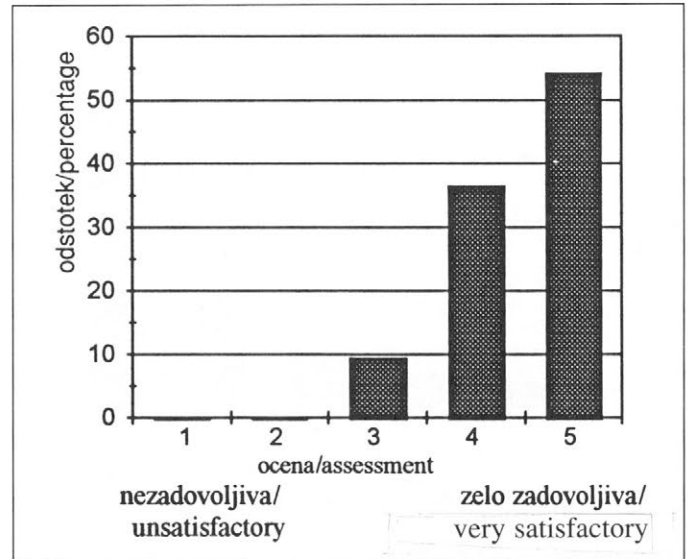
Slika 8. Učno gradivo
Figure 8. Study materials

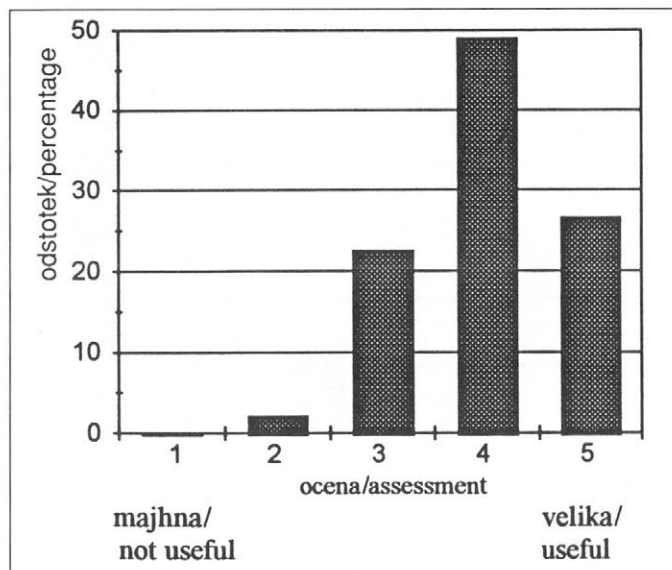
Slika 9. Primernost predavalnice
Figure 9. Suitability of lecture room

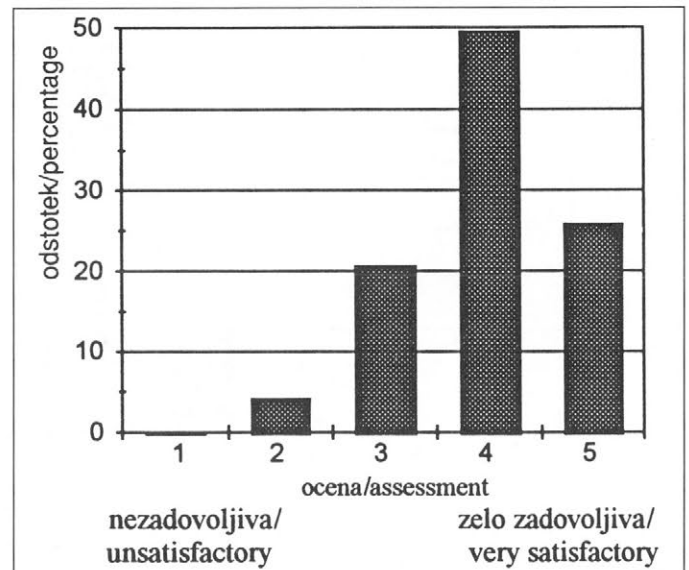
Slika 10. Uporaba učnih sredstev (grafoskop, video, tehnična sredstva)
Figure 10. Use of study aids (overhead, video, technical requisites)

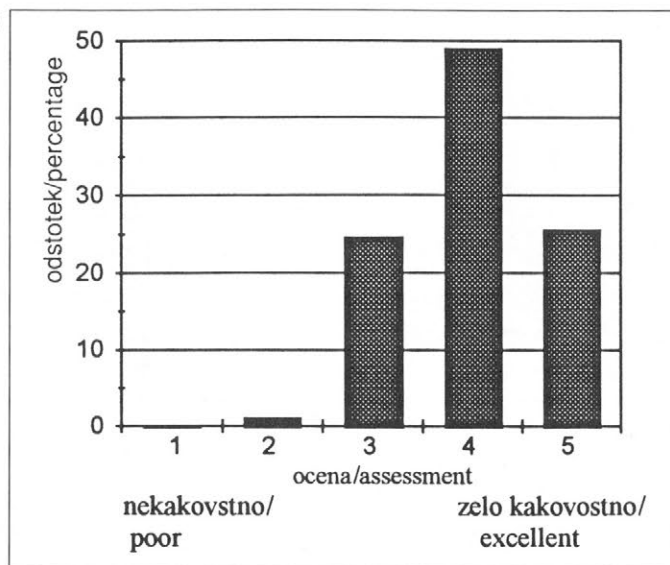
Slika 11. Organizacija usposabljanja
Figure 11. Organization of training

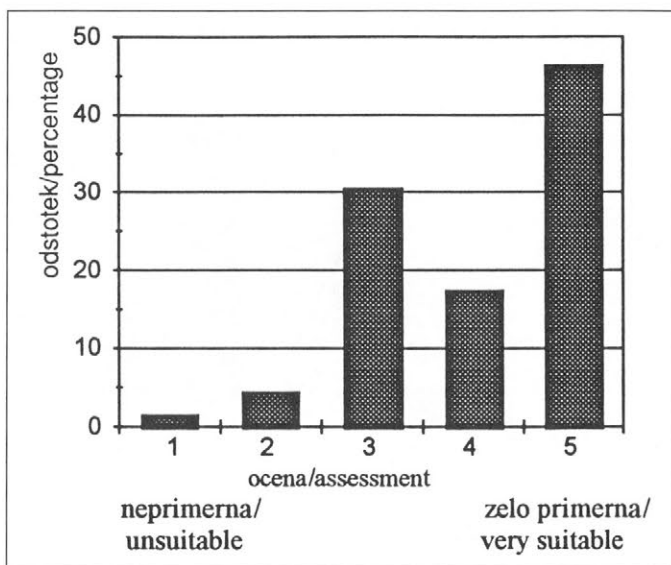
Slika 12. Uporabnost pridobljenega znanja
Figure 12. Usefulness of acquired knowledge

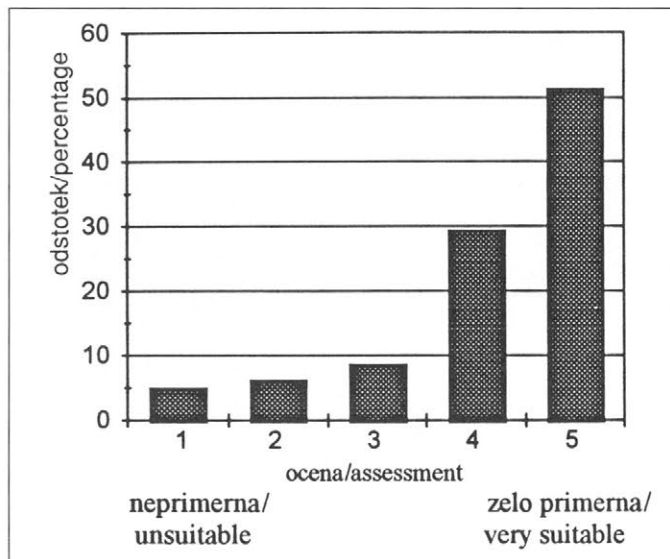
Slika 13. Ocena pridobljenega znanja
Figure 13. Assessment of acquired knowledge

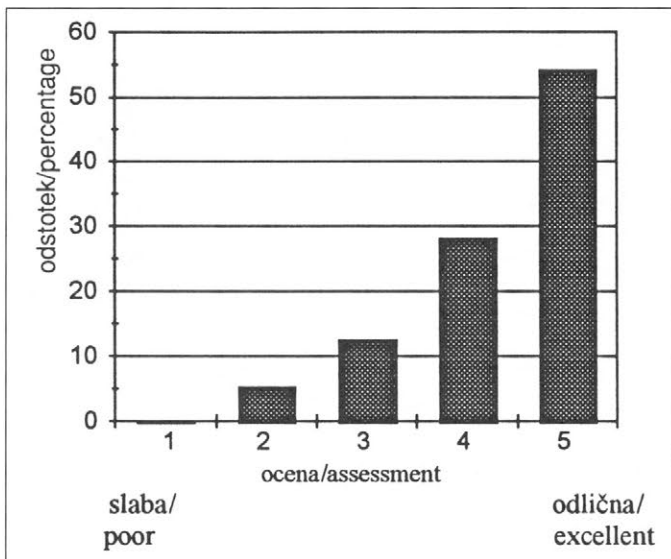
Slika 14. Skupna ocena
Figure 14. Overall assessment of training

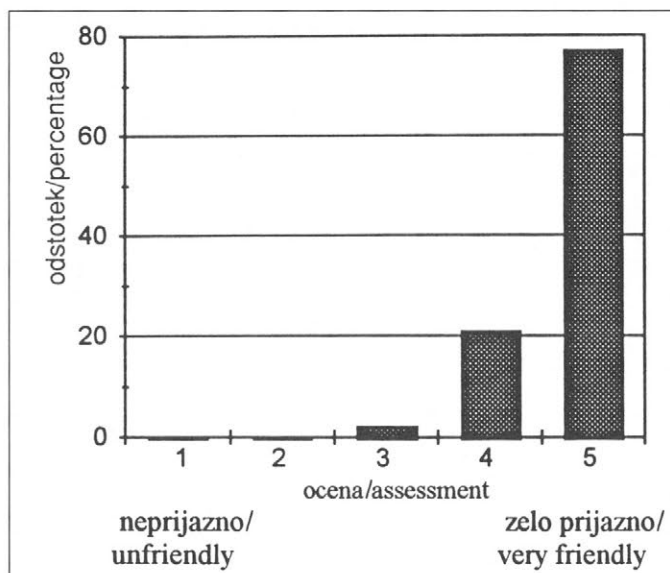
Slika 15. Nastanitev
Figure 15. Accommodation

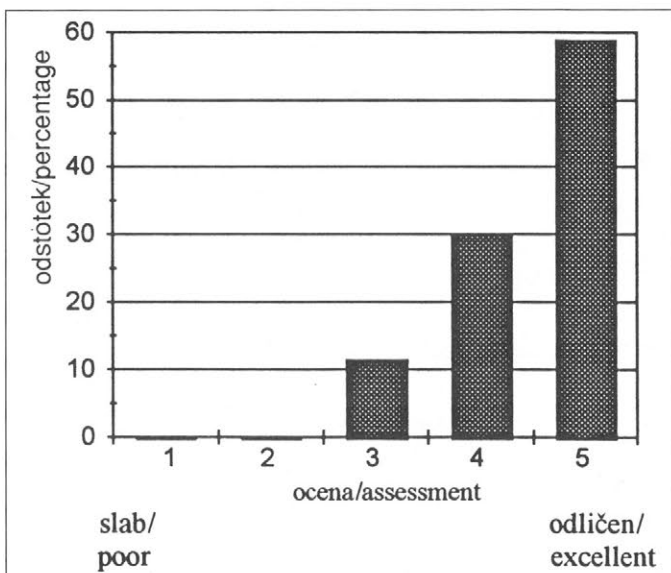
Slika 16. Hišni red
Figure 16. House rules

Slika 17. Prehrana
Figure 17. Meals

Slika 18. Tehnično osebje
Figure 18. Technical personnel

Slika 19. Celostni vtis o centru
Figure 19. Overall impression of the Centre

Slika 21. Štab CZ med usposabljanjem (foto: arhiv Uprave RS za zaščito in reševanje)
Figure 21. Civil Protection Headquarters during the training (photo: archiv of the Administration for Civil Protection and Disaster Relief)

strukturo, saj ima približno polovica udeležencev najmanj VI. stopnjo izobrazbe in je na zahtevnejših vodilnih mestih, druga polovica pa V. stopnjo ali manj.

Dnevna obremenitev se je zdela primerna manj kot tretjini slušateljev (slika 3). Skoraj dve tretjini sta menili, da je prevelika. Zavedamo se, da je urnik prenatrpan, vendar zaradi racionalnosti usposabljanja ne moremo podaljševati navkljub pedagoško-andrargoškimi načelom.

Po drugi strani se je kar polovici udeležencev zdelo usposabljanje predolgo (slika 4) in samo polovici ravno prav dolgo ali celo prekratko (11 %).

80 odstotkov slušateljev je menilo, da so predavanja kakovostna (slika 5).

Tako kot predavanja so le za malenkost slabše ocenjene tudi vaje (slika 7). Zato pa je po mnenju dobrih dveh petin anketirancev obseg praktičnega usposabljanja premajhen (slika 6). Ker je tudi v zaključnih analizah to najpogostejša pripomba, preseneča mnenje petine anketirancev, da je vaj preveč. Verjetno kažejo ti odgovori prej na površno izpolnjevanje vprašalnika kot na njihovo resnično mnenje.

Slika 8 kaže oceno učnega gradiva, ki ga dobijo slušatelji na usposabljanju. Tretjina ga je ocenila z oceno tri ali celo nižjo – dve, ostali pa z ocenami štiri in pet. Vsi udeleženci dobijo nekatera informativna gradiva, ki jih je izdala Uprava RS za zaščito in reševanje, nekatere za štabe pomembnejše dokumente in povzetke predavanj. Kakovost teh zapisov je zelo različna; nekatere med njimi bi lahko resnično izboljšali.

Predavalnica je očitno zelo primerna, kot kaže slika. Dovolj pogosta je tudi uporaba učnih sredstev (slika 10), zadovoljiva je tudi organizacija usposabljanja (slika 11).

Spraševali smo tudi po uporabnosti pridobljenega znanja (slika 12) in oceni na usposabljanju pridobljenega znanja (slika 13). Obe oceni sta visoki in se medsebojno ujemata po številu odgovorov. Kar tri četrtine udeležencev je ocenilo, da je uporabnost pridobljenega znanja velika in da je pridobljeno znanje zadovoljivo, kar je izredno spodbudno za program in njegove izvajalce. S tema ocenama namreč posredno ugotavljamo uspešnost programa. Ocenili se skoraj popolnoma ujemata tudi s skupno oceno usposabljanja, kot kaže slika 14. Glede na to, da smo odrasli nagnjeni k podcenjevanju svojega znanja in rezultatov, so te ocene presenetljivo visoke.

Na slikah 15 do 19 so predstavljene ocene udeležencev o centru. To so ocene nastanitve, hišnega reda, prehrane, tehničnega osebja in ocena celotnega vtisa. Z odgovori smo v centru, ki je šele začel delovati, lahko zelo zadovoljni.

Sklep

V Izobraževalnem centru za zaščito in reševanje Republike Slovenije nismo zadovoljni samo s pridobljenim znanjem in usposobljenostjo udeležencev programa in njihovimi ocenami, ampak tudi s

spremembami, ki jih je usposabljanje povzročilo v notranji dinamiki štabov. V skupaj preživetem tednu udeleženci vsaj delno spoznajo znanje, sposobnosti in lastnosti drug drugega, kar je lahko v primeru nesreče pomembno za uspešno delo, pridobijo pa tudi potrebo po dodatnem usposabljanju. Pogosto na zaključni analizi že razmišljajo o pripravi simulacije nesreče v svojem okolju. Novo pridobljena motivacija za odgovorno in strokovno delo v štabu pa je skupaj z zadovoljnimi obrazi ob odhodu tudi naša največja nagrada in spodbuda za naprej.

Vida Juratovec

Analysis of a Training Programme for Commanders and Members of Civil Protection Headquarters

Specialized training courses for the members of regional and municipal civil protection headquarters are being conducted at the Slovenian Training Centre for Civil Protection and Disaster Relief. These are five-day introductory courses aimed at providing fundamental training for commanders and members of civil protection headquarters. The course covers all the areas that commanders, their substitutes and members of units need to know for the successful operational conduction of civil protection, rescue and disaster relief activities following natural and other man-made disasters on a high professional level.

The target group is 160 civil protection headquarters (13 regional and 147 municipal units) and the training of all civil protection units is expected to last for two and a half years. In 1995 the training was completed by twenty civil protection units.

The successful completion of training is evaluated by means of a final analysis and a questionnaire distributed among all the participants. The training courses were well received among the participants and assessed as being on a high quality level.